

VLIV REGULACE NA INSTITUCIONÁLNÍ KVALITU

(NA PŘÍKLADU ZEMÍ EU-25)

Lenka Gregorová, Milan Žák

zak@vsem.cz

Ostrava 5.9.2007

s podporou grantů GAČR 402/05/2210 a MŠMT
výzkumná centra 1M0524.

INDEX KVALITY REGULAČNÍHO PROSTŘEDÍ CES

- Údaje pro sestavení indexu vychází z publikací dvou významných organizací - Global Competitiveness Report Světového ekonomického fóra (World Economic Forum - WEF) a World Competitiveness Yearbook Mezinárodního institutu pro management a rozvoj (International Institute for Management and Development - IMD).
- Z obou publikací je použito celkem 45 ukazatelů, z toho 26 z ročenky IMD a 19 ze zprávy Světového ekonomického fóra.
- Hodnoty jednotlivých ukazatelů byly v obou případech převedeny na procentuální vyjádření, z nichž byl vypočten průměr, který představuje index regulační kvality CES.
- Hodnota indexu 100 vystihuje nedosažitelný a neexistující ideál s nejvyššími možnými hodnotami ve všech oblastech.
- V ročence IMD byla data dostupná pro 21 zemí EU a to mimo Malty, Kypru, Litvy a Lotyšska. Za rok 2002 nebyla v publikaci WEF uvedena data pro Lucembursko, Maltu a Kypr, tudíž údaje jsou pro tyto země zkreslené.

Index kvality regulačního prostředí (použité ukazatele – viz text)

IMD	Efektivita vlády	Institucionální rámec	právní rámec, rozhodování vlády, transparentnost, byrokracie, přizpůsobivost vládní politiky
		Společenský rámec	spravedlnost
		Fiskální politika	vyhýbání se platbě daní
		Obchodní legislativa	celní orgány, protekcionismus, zahraniční investoři, přístup ke kapitálovým trhům, investiční pobídky, dotace, legislativa na ochranu hospodářské soutěže, legislativa standardů výrobků a služeb, cenové kontroly, šedá ekonomika, intenzita regulace, podmínky podnikání, vznik nových firem, regulace na trhu práce, legislativa na ochranu nezaměstnaných, zákony o imigraci
WEF	Podniková efektivita	Finance	transparentnost finančních institucí, bankovní a finanční služby, bankovní regulace
	Instituce	nezávislost soudů, vlastnická práva, zvýhodňování subjektů při vládním rozhodování, zátěž vládní regulace, efektivita zákonodárných orgánů	
	Efektivita trhu	efektivnost právního rámce, efektivita daňového systému, intenzita domácí konkurence, efektivita politiky na ochranu hospodářské soutěže, najímání a propouštění zaměstnanců, pružnost při stanovování mezd, vyspělost finančního trhu, kvalita bank, přístup k půjčkám, dostupnost rizikového kapitálu, rozsah byrokratické zátěže, vládní dotace, vyžadování standardů kvality výrobků a služeb, šedá ekonomika	

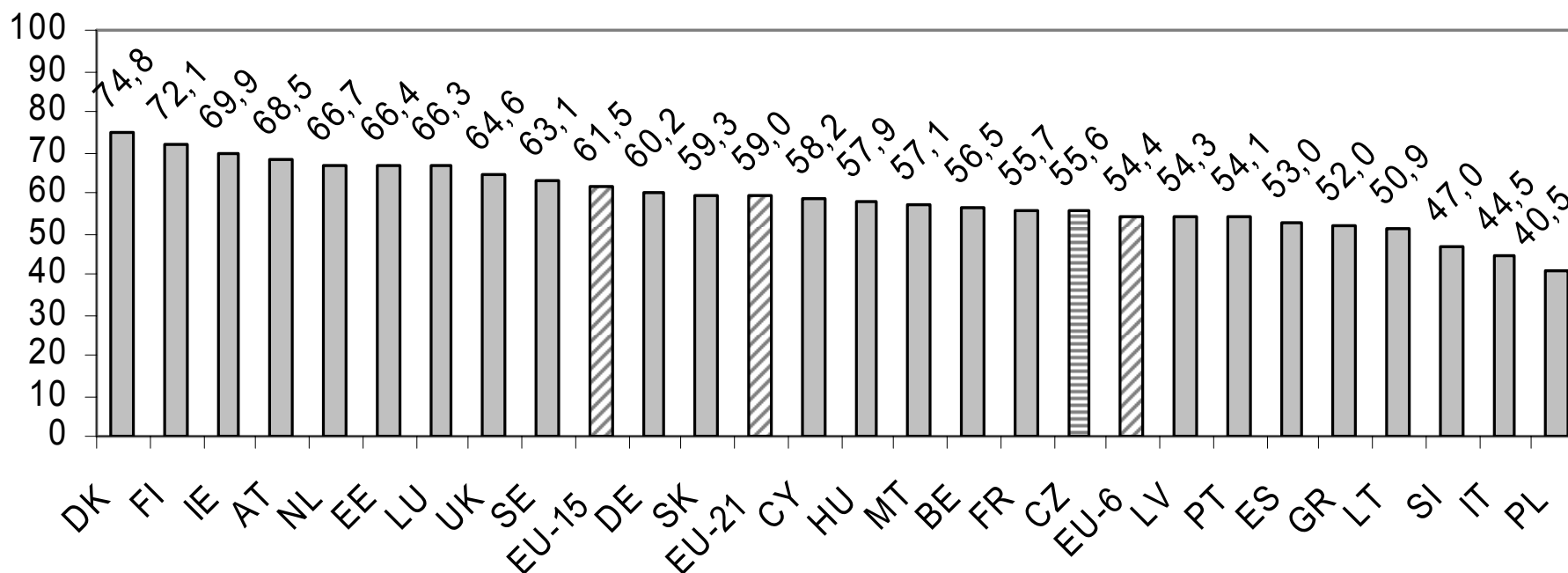
Index regulační kvality CES

viz text

		AT	BE	CY	CZ	DK	ET	FI	FR	DE	GR	HU	IE	IT	LV
Index CES 2002	Hodn.	66,41	57,58	..	53,02	71,88	63,13	75,9	55,05	58,7	51,18	59,27	68,05	50,78	49,25
	Pořadí	7	13	..	16	3	9	1	14	12	17	10	6	18	19
Index CES 2006	Hodn.	68,5	56,47	58,2	55,6	74,78	66,41	72,1	55,68	60,15	51,98	57,95	69,88	44,46	54,34
	Pořadí	4	15	12	17	1	6	2	16	10	21	13	3	24	18
Změna	Hodn.	2,09	-1,11	..	2,59	2,89	3,28	-3,8	0,63	1,45	0,8	-1,32	1,83	-6,32	5,09
	Pořadí	-3	2	..	1	-2	-3	1	2	-2	4	3	-3	6	-1

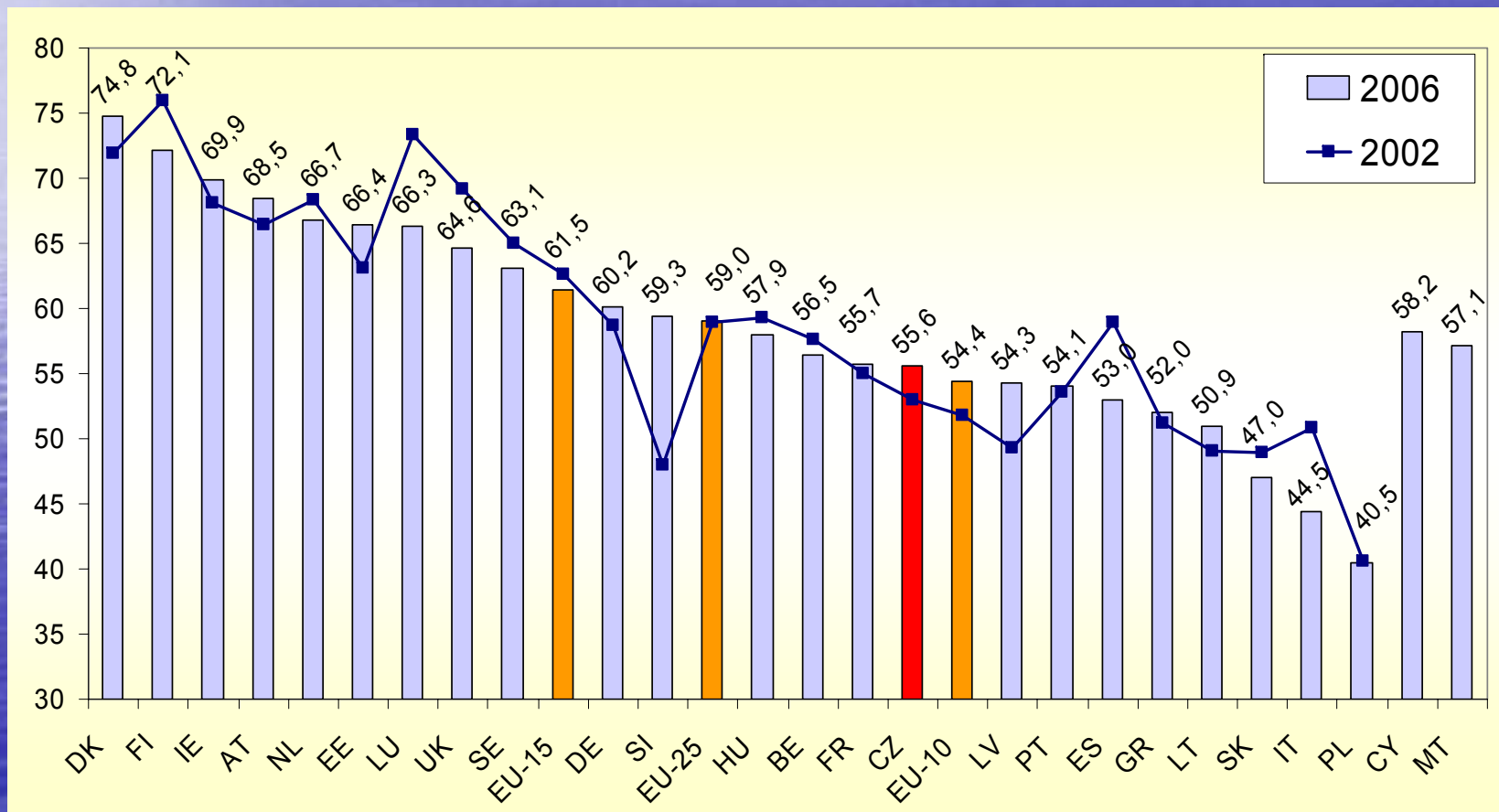
		LT	LU	MT	NL	PL	PT	SK	SL	ES	SE	UK	EU-25	EU-15	EU-10
Index CES 2002	Hodn.	49,0	73,31	..	68,3	40,6	53,54	47,98	48,9	58,98	64,95	69,1	59,18	62,58	51,83
	Pořadí	20	2	..	5	23	15	22	21	11	8	4			
Index CES 2006	Hodn.	50,9	66,34	57,1	66,7	40,5	54,1	59,35	47,01	52,96	63,08	64,6	59,02	61,45	54,44
	Pořadí	22	7	14	5	25	19	11	23	20	9	8			
Změna	Hodn.	1,9	-6,97	..	1,59	0,06	0,55	11,37	-1,89	-6,02	-1,87	4,55	-0,16	-1,13	2,61
	Pořadí	2	5	..	0	2	4	-11	2	9	1	4			

Index regulační kvality CES (2006)

REGULACE

Index regulační kvality

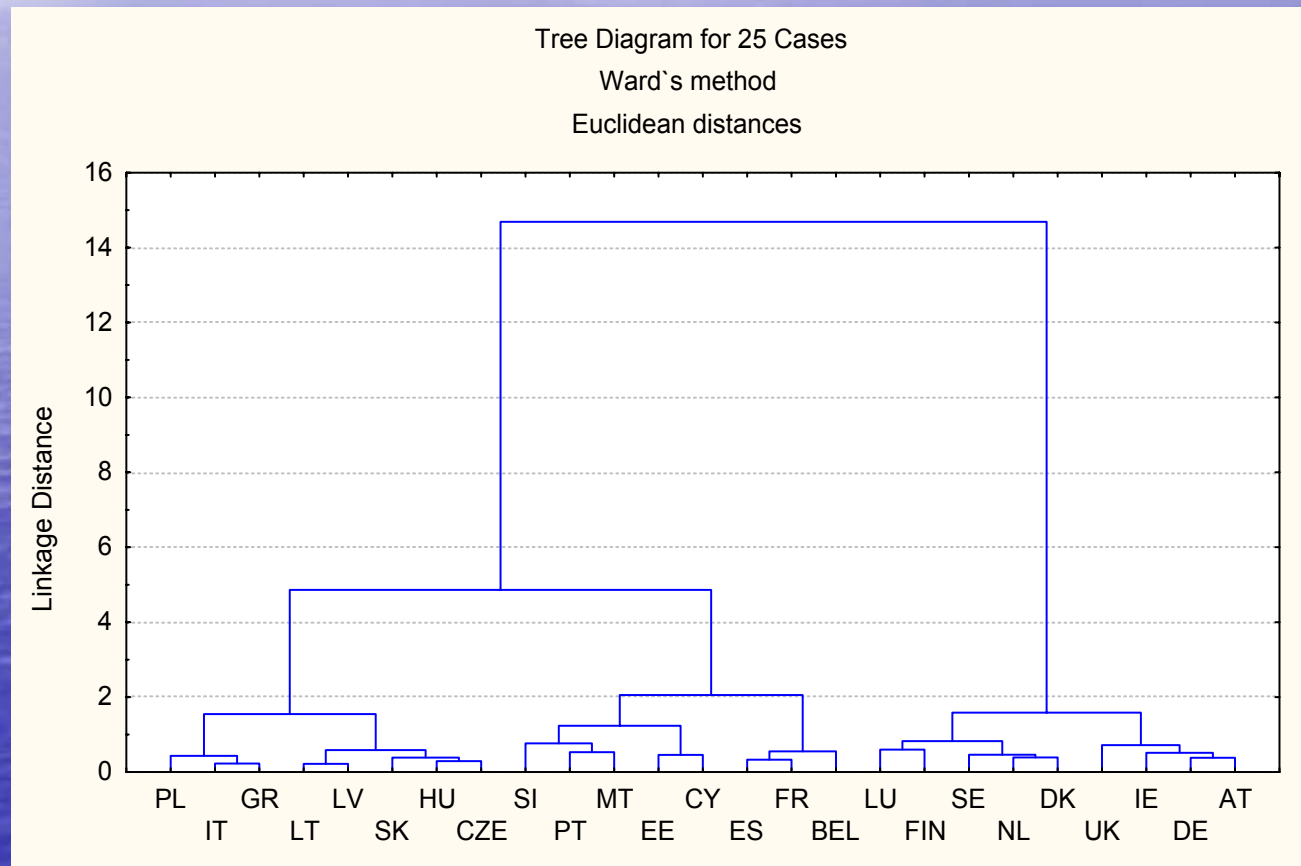
Čtyři modely kapitalismu (pro EU-15)

- Tržní ekonomiky (anglosaský model)
 - *Irsko, Lucembursko, Velká Británie*
- Sociálně demokratické ekonomiky
 - *Dánsko, Finsko, Švédsko*
- Evropský kontinentální kapitalismus
 - *Belgie, Francie, Německo, Nizozemsko, Rakousko*
- Jihoevropský (středomořský) kapitalismus
 - *Itálie, Portugalsko, Řecko, Španělsko*

Členění dle K. Aigingera 2006

- Tržní ekonomiky (anglosaský model)
 - *Irsko, Lucembursko, Velká Británie*
- Sociálně demokratické ekonomiky
 - *Dánsko, Finsko, Švédsko, Nizozemsko*
- Evropský kontinentální kapitalismus
 - *Belgie, Francie, Německo, Rakousko, Itálie*
- Jihoevropský (středomořský) kapitalismus
 - *Portugalsko, Řecko, Španělsko*
- Dohánějící (catching up) země
 - *Česká republika, Maďarsko*

Shluky EU-25 souhrnný index institucionální kvality (2006)

Podrobnější členění shluků

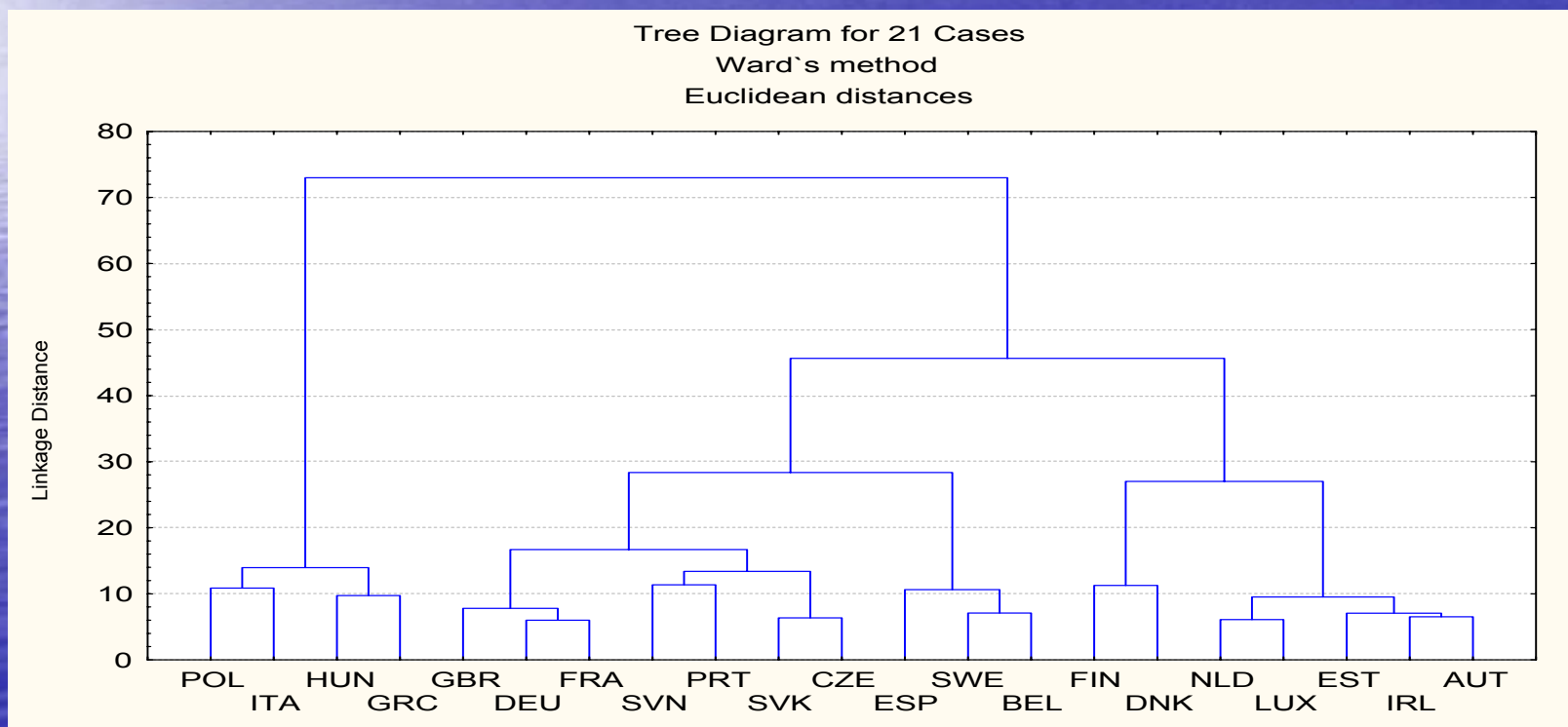
- Mezi země anglosaského modelu se řadí i Německo a Rakousko
- Mezi země severského modelu patří i Lucembursko a Nizozemí
- Středoevropský model představují kromě Belgie a Francie i Španělsko a Portugalsko, z nových členských (EU-10) Malta, Kypr, Slovinsko a Estonsko
- K jihoevropskému modelu se řadí kromě Itálie a Řecka ostatní země EU-10 včetně České republiky a Maďarska

Souhrnný index institucionální kvality EU-25 za rok 2006 ve shlucích

Shluk 1	Shluk 2	Shluk 3
NL, LU, SE, FIN, DK, UK, IE, DE, AT	MT, SI, PT, EE, CY, ES, FR, BE	PL, IT, GR, LT, LV, SK, HU, CZ
Bližší rozlišení shluku 1	Bližší rozlišení shluku 2	Bližší rozlišení shluku 3
■ NL, LU, SE, FIN, DK ■ UK, IE, DE, AT	■ ES, FR, BEL ■ MT, SI, PT, EE, CY	■ LT, LV, SK, HU, CZE ■ PL, IT, GR

Shluková analýza Indexu kvality regulačního prostředí CES

Rok 2006

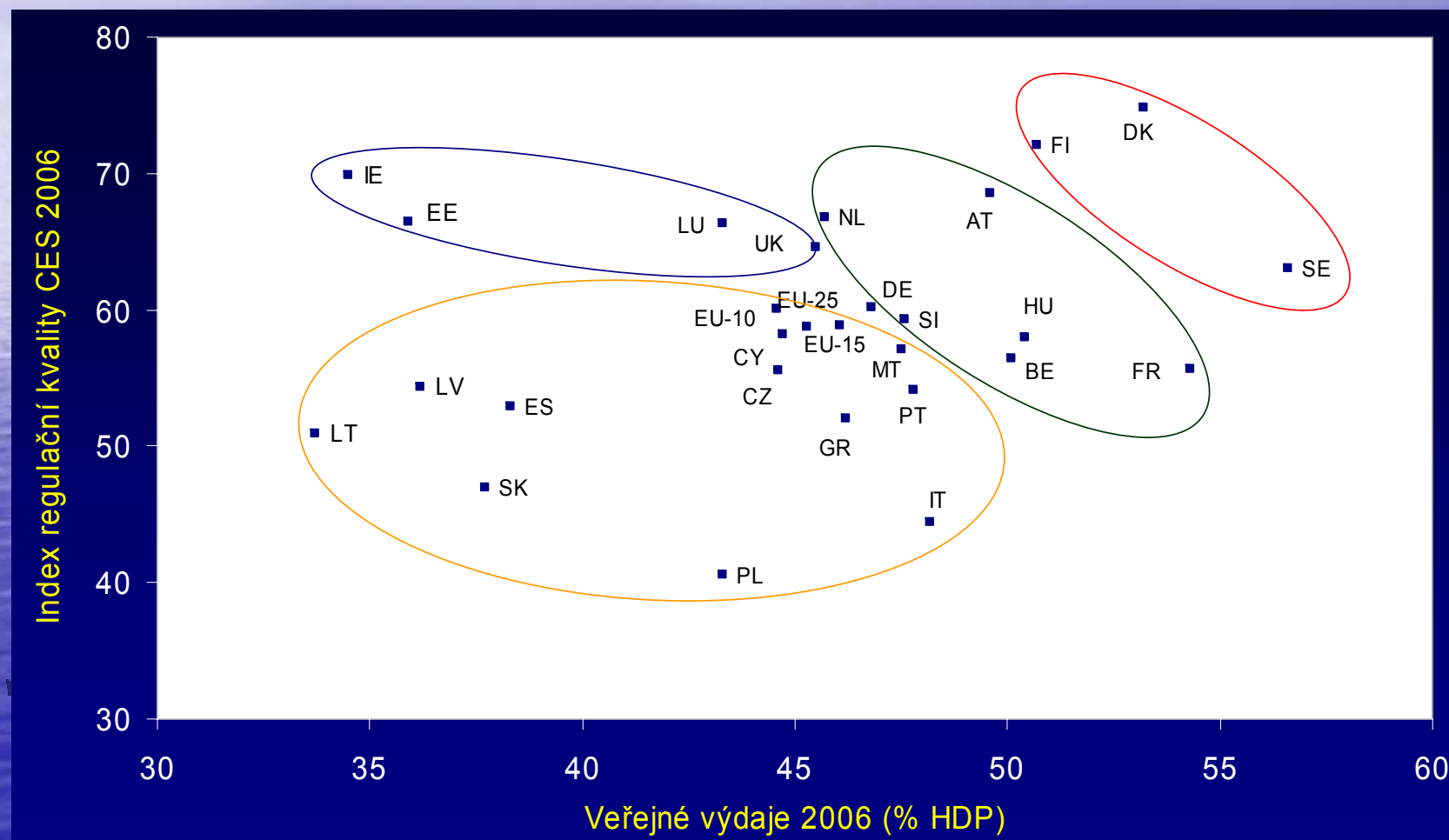

Souhrnný index regulační EU-25 ve shlucích

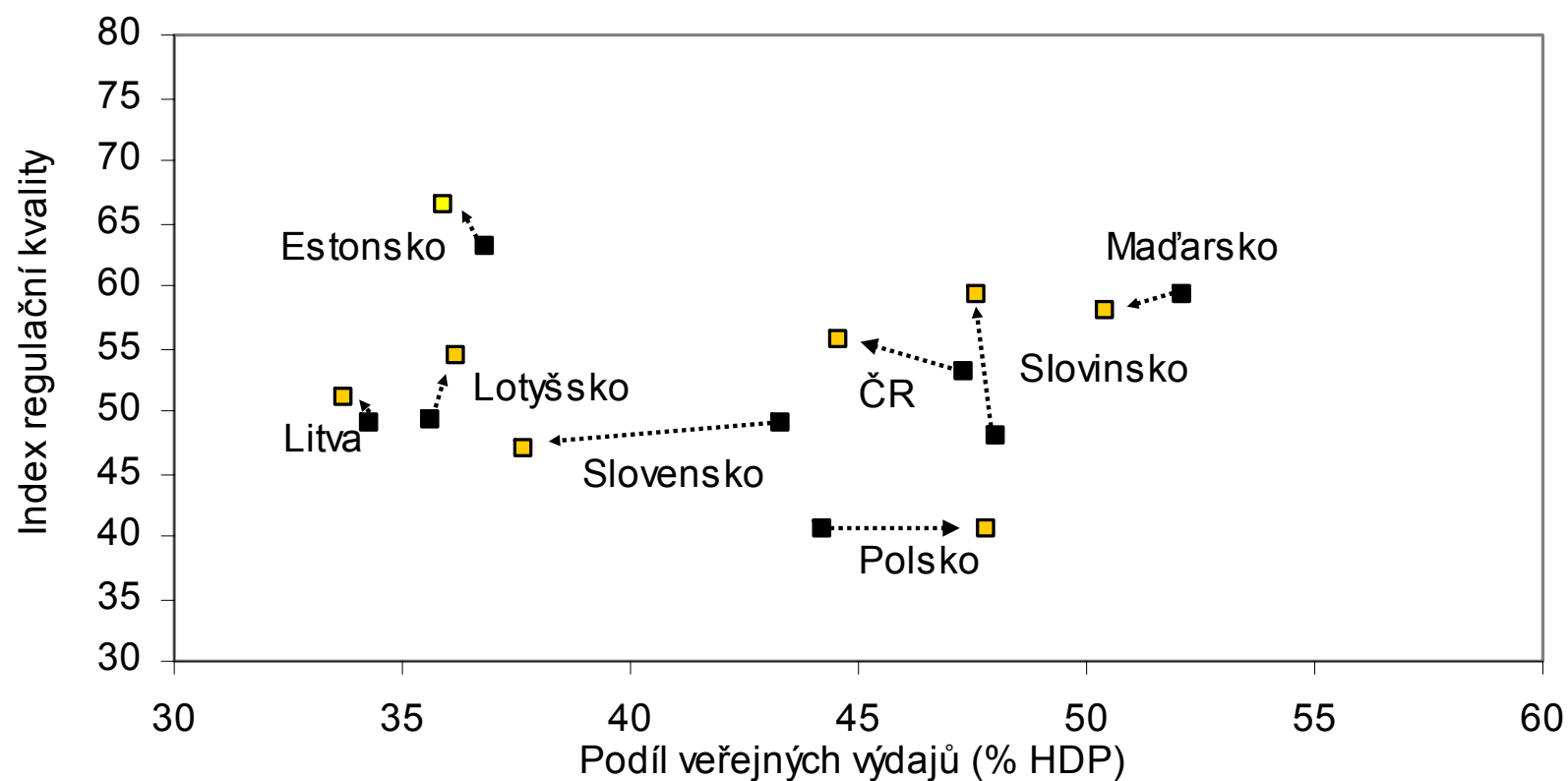
Rok 2006

Shluk 1	Shluk 2	Shluk 3	Shluk 4	Shluk 5
PL, IT, HU, GR	GB, DE, FR, SV, PT, SK, CZ	ES, SW, BE	FI, DK	NL, LU, IR, EE, AT

Typologie zemí podle regulace v závislosti na výši veřejných výdajů

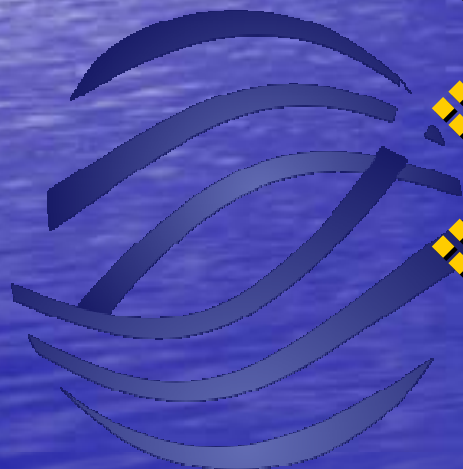

Dynamika změn regulace 2002-2006 zemí EU-8

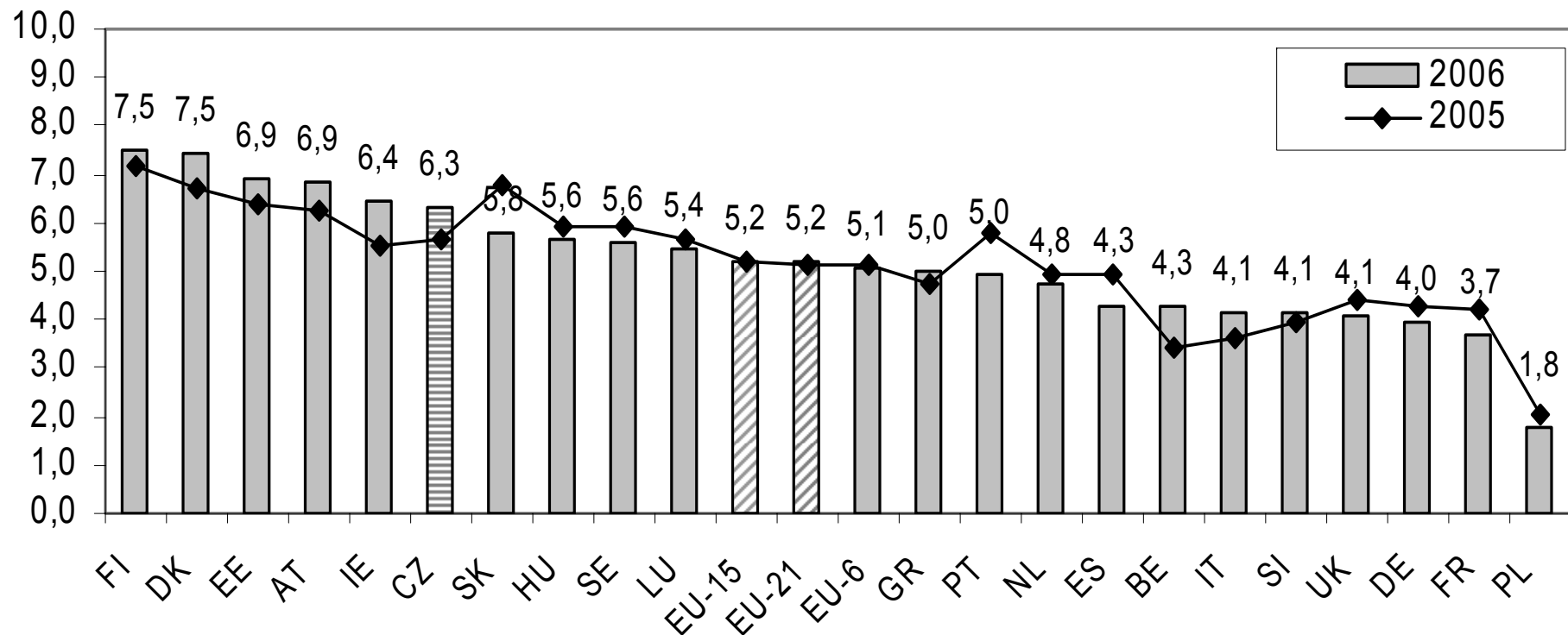
Pět principů správné regulace

- ❖ **Proporcionalita**
- ❖ **Odpovědnost**
- ❖ **Konzistence**
- ❖ **Transparentnost**
- ❖ **Cílovost**

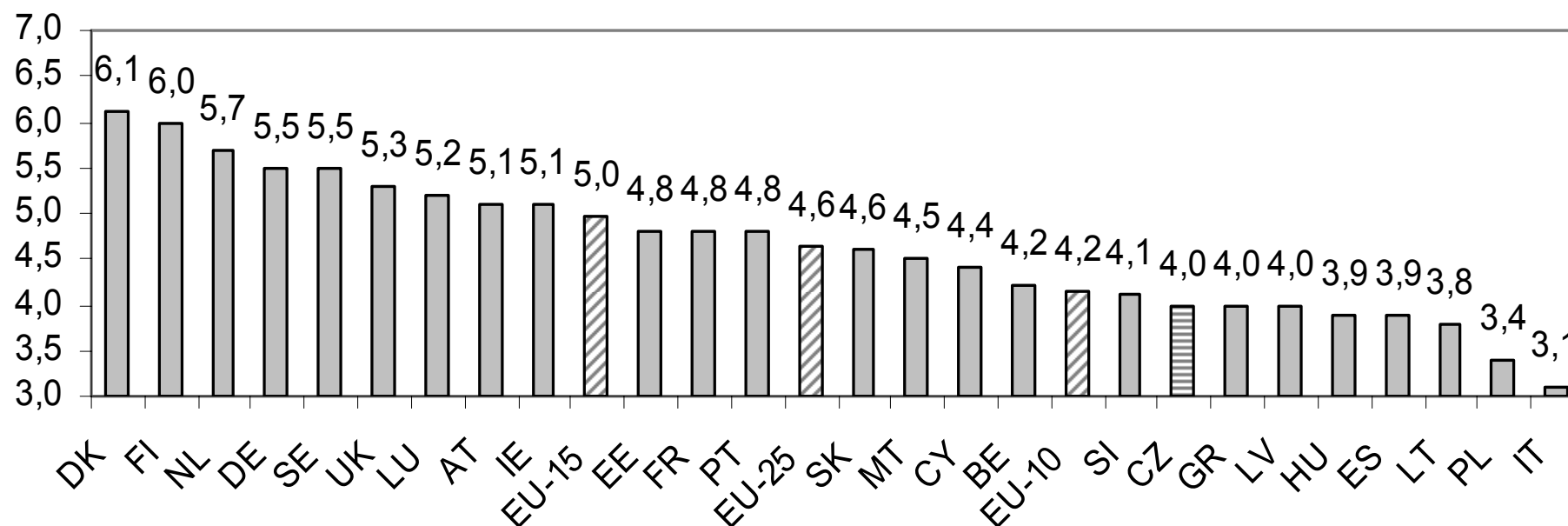
Proporcionalita

Intenzita regulace

Odpovědnost

Kvalita informací o změnách v politice a regulace (2006)

Konzistence

Přizpůsobivost hospodářské politiky

	AT	BE	CZ	DK	ET	FI	FR	DE	GR	HU	IE	IT	LU
2001	6,6	6	4,56	4,95	5,46	7,53	3,30	5,35	5,4	5,33	7,53	3,94	7,78
2002	5	3,86	4,67	5,82	4,98	6,53	2,91	2,73	4	5,56	6,53	4,6	6,79
2003	4,82	3,70	4	5,48	5,37	6,16	4,26	1,48	3,77	4,78	5,37	3,78	6,84
2004	5,33	3,56	3,4	6,07	5,6	4,86	3,31	2,62	3,72	3,82	5,53	2,75	6,38
2005	4,75	2,64	3,11	6,03	5,25	4,75	3,01	2,47	3,01	4,09	5,88	2,78	5,56
2006	5,54	2,95	4,57	6,8	5,96	4,85	2,7	2,99	3,82	3,76	6,61	2,69	5,61

	NL	PL	PT	SK	SL	ES	SE	UK	EU-21	EU-15	EU-6
2001	6,47	4,06	3,51	6,15	4,6	6,31	5,15	5,02	5,48	5,66	5,03
2002	5,69	3,13	2,85	4,32	4,69	5,64	4,52	4,92	4,75	4,83	4,56
2003	4,13	2,8	4,74	4,71	4,26	5,4	4,13	4,14	4,48	4,55	4,32
2004	3,97	2,52	4,06	6,22	2,89	6	3,73	4,35	4,32	4,42	4,08
2005	4,03	2,42	2,94	6	2,63	3,48	3,33	3,9	3,91	3,9	3,92
2006	4,11	2,08	3,89	5,82	3,43	3,44	3,61	3,89	4,24	4,23	4,27

Transparentnost

	AT	BE	CZ	DK	ET	FI	FR	DE	GR	HU	IE	IT	LU
2001	6,24	5,55	3,66	5,58	5,4	7,25	4,91	5,69	4,68	4,67	6,69	4	7,05
2002	6,5	4,54	4,4	7,69	5,49	8,11	4,37	5,84	3,81	3,41	6,19	4,44	6,93
2003	6,1	4,9	4,33	7,03	6	8,05	5,76	4,02	3,35	4,97	5,78	3,72	6,74
2004	6,41	4,14	3,6	7,63	5,96	7,66	4,78	4,16	3,45	3,5	5,47	3,05	6,28
2005	5,96	4,1	2,59	7,42	5,82	7,77	4,43	4,33	4,25	4,14	5,94	3,34	5,75
2006	6,83	4,16	4,4	8,29	6	7,82	4,73	4,99	4,65	3,84	6,43	2,87	5,77

	NL	PL	PT	SK	SL	ES	SE	UK	EU-21	EU-15	EU-6
2001	6,92	3,23	3,74	5,39	3,6	6	4,61	5,26	5,24	5,61	4,32
2002	6,88	3,2	3,07	4,29	3,78	5,94	6,49	5,58	5,28	5,76	4,1
2003	4,84	2,84	5,61	5,05	4,26	5,66	6,07	5,23	5,25	5,52	4,58
2004	5,49	2,21	5,09	4,28	3,7	5,88	6,21	4,7	4,94	5,36	3,88
2005	5,91	2,24	3,55	5,57	3,71	4,1	4,9	3,81	4,74	5,04	4,01
2006	5,89	1,89	4,44	4,71	4,34	3,62	5,76	4,36	5,04	5,37	4,2

Cílovost

Snadné podnikání jako konkurenční výhoda

	AT	BE	CZ	DK	ET	FI	FR	DE	GR	HU	IE	IT	LU
2003	6,43	5,91	5,3	7,21	7	8,73	5,3	5,42	4,11	4,85	7,41	4,58	7,47
2004	6,07	6,17	3,4	7,45	7,13	7,6	5,29	5,25	3,41	5,58	6,97	4,19	7,22
2005	6,08	5,3	4,52	7,42	6,96	7,21	4,88	4,64	3,78	6,14	7,58	3,8	6,31
2006	7,19	5,61	5	8,11	7,52	7,8	4,52	5,43	4,15	6,08	8,04	3,91	6,69

	NL	PL	PT	SK	SL	ES	SE	UK	EU-21	EU-15	EU-6
2003	7,61	2,86	4,65	4,34	4,26	6,06	7	6,94	5,88	6,32	4,77
2004	7,37	2,22	4,36	4,43	3,23	6,05	6,61	6,9	5,57	6,06	4,33
2005	6,84	3,31	4,65	6	2,79	5,48	6,41	6,98	5,58	5,82	4,95
2006	7,08	2,33	4,76	5,6	2,62	5,76	6,21	6,61	5,76	6,12	4,86

Rozdělení principů

- **Transformační (deregulační)**
 - ❖ Proporcionalita
 - ❖ Konzistentnost
 - **Vyplývající z modelu zastupování**
 - ❖ Odpovědnost
 - ❖ Transparentnost
- (Cílovost vyhovuje oběma pohledům.)**

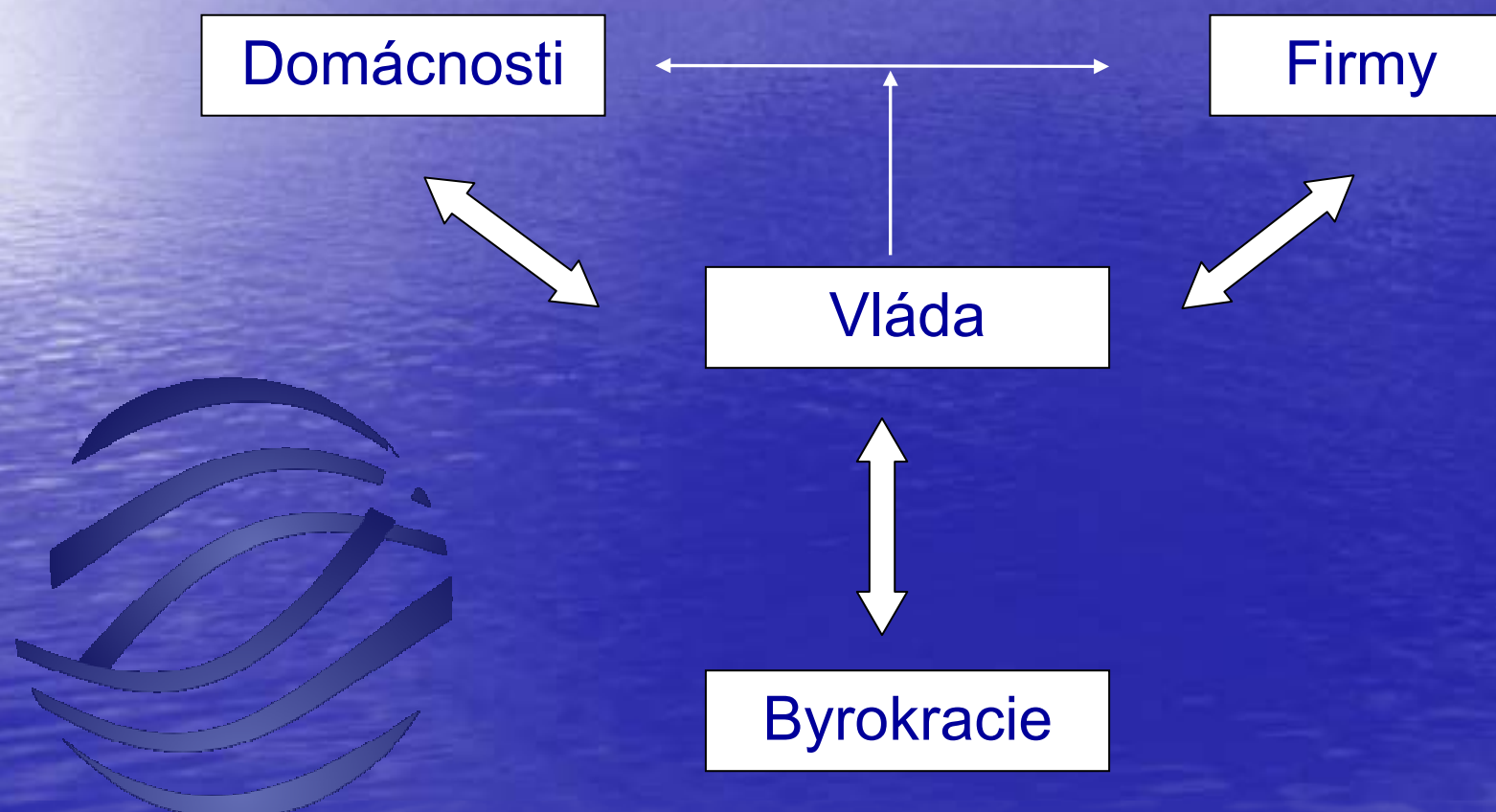
**Dopad tohoto zjištění se projevil
v následné analýze byrokracie**

Model zastupování

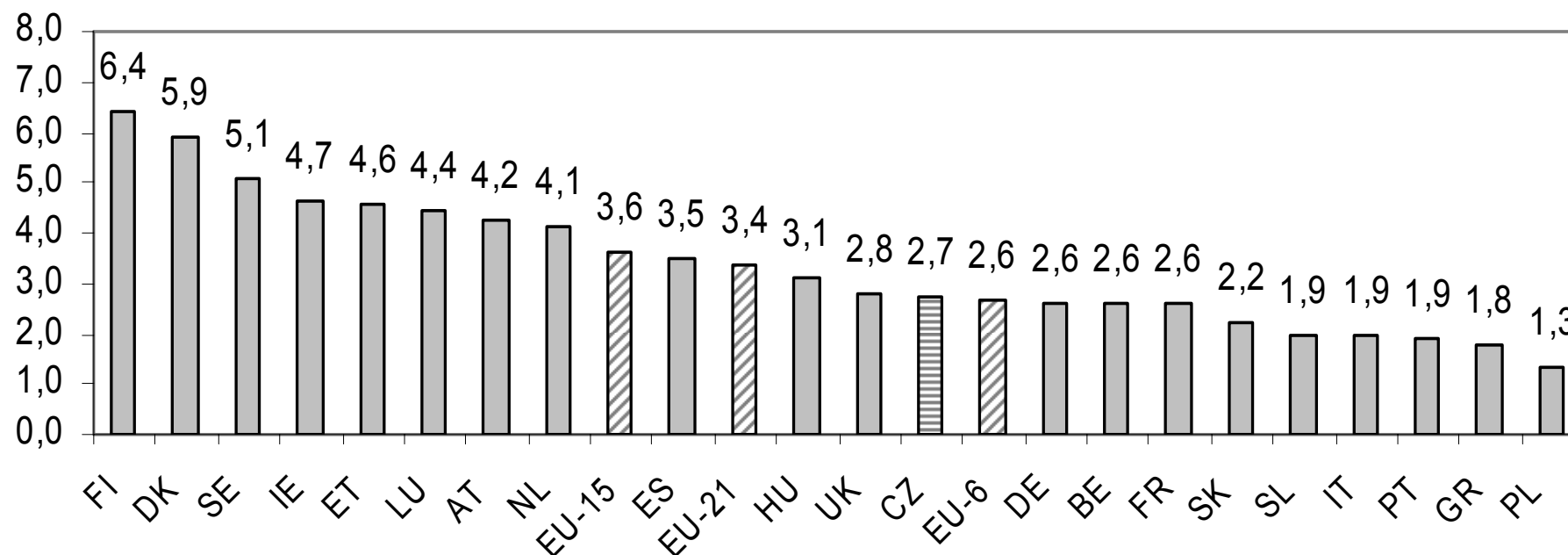
Zobecnění problému principál-agent

- Nájemce deleguje na agenta část rozhodovacích pravomocí
- Agent vykonává činnost jejíž výsledek (zisk) se dělí mezi nájemce a agenta
- Vyjednávání probíhá v podmínkách nejistoty
- Agent jedná ve vlastním zájmu (využívá asymetričnosti informací)

Interakce mezi tržními a netržními aktéry

Kvalita byrokracie (průměr 2001-2006)

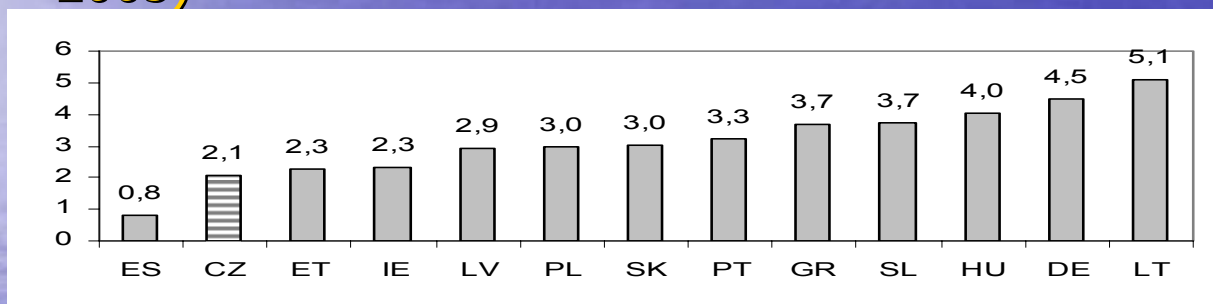
Zásady nezávislé byrokratické správy

- Odbornost, odpovědnost a náročnost
- Etika
- Nepolitičnost a kolegiálnost

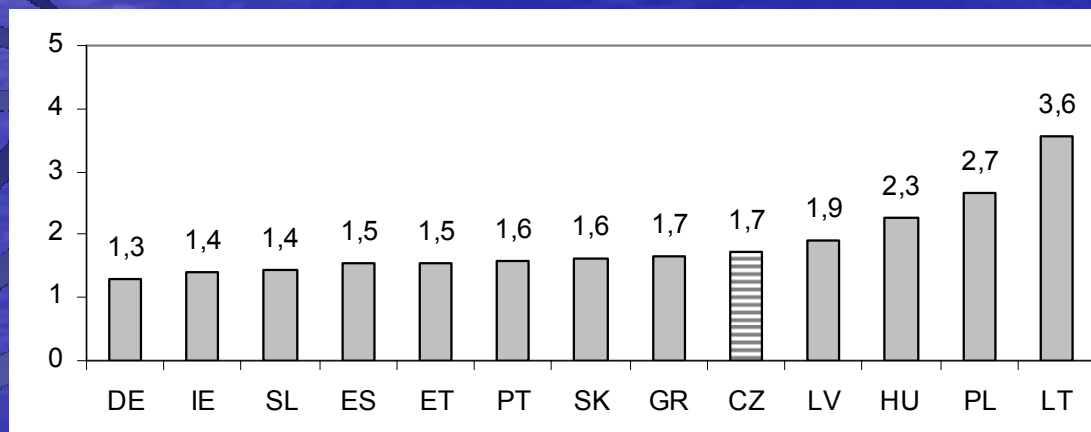

Odbornost, odpovědnost, náročnost

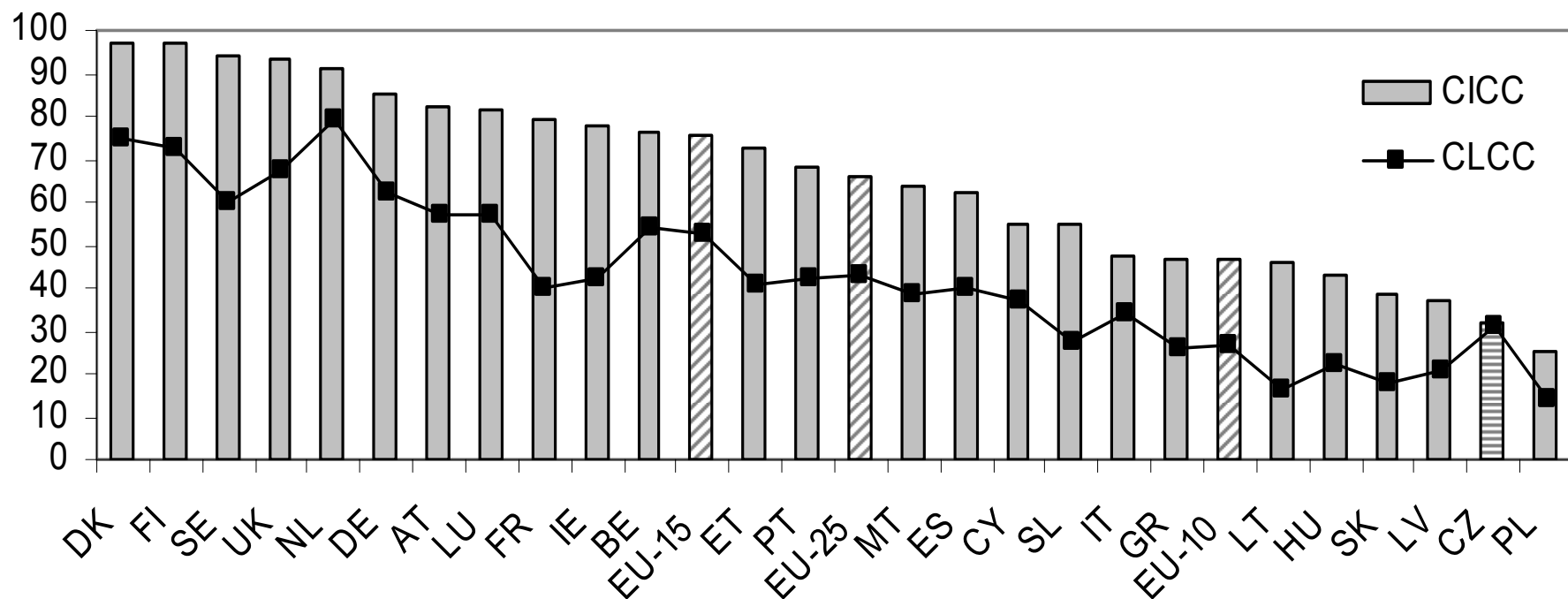
Čas senior manažerů strávený požadavky vládních nařízení (v %, 2005)

Průměrný čas firem strávený s daňovými úředníky (ve dnech, 2005)

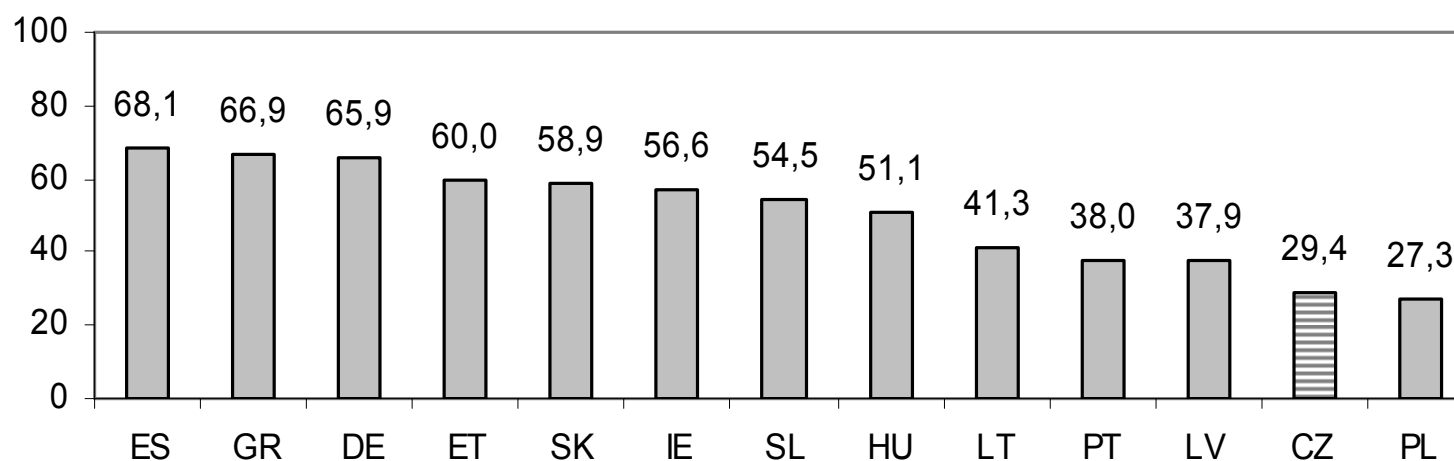

CICC a CLCC (2004)

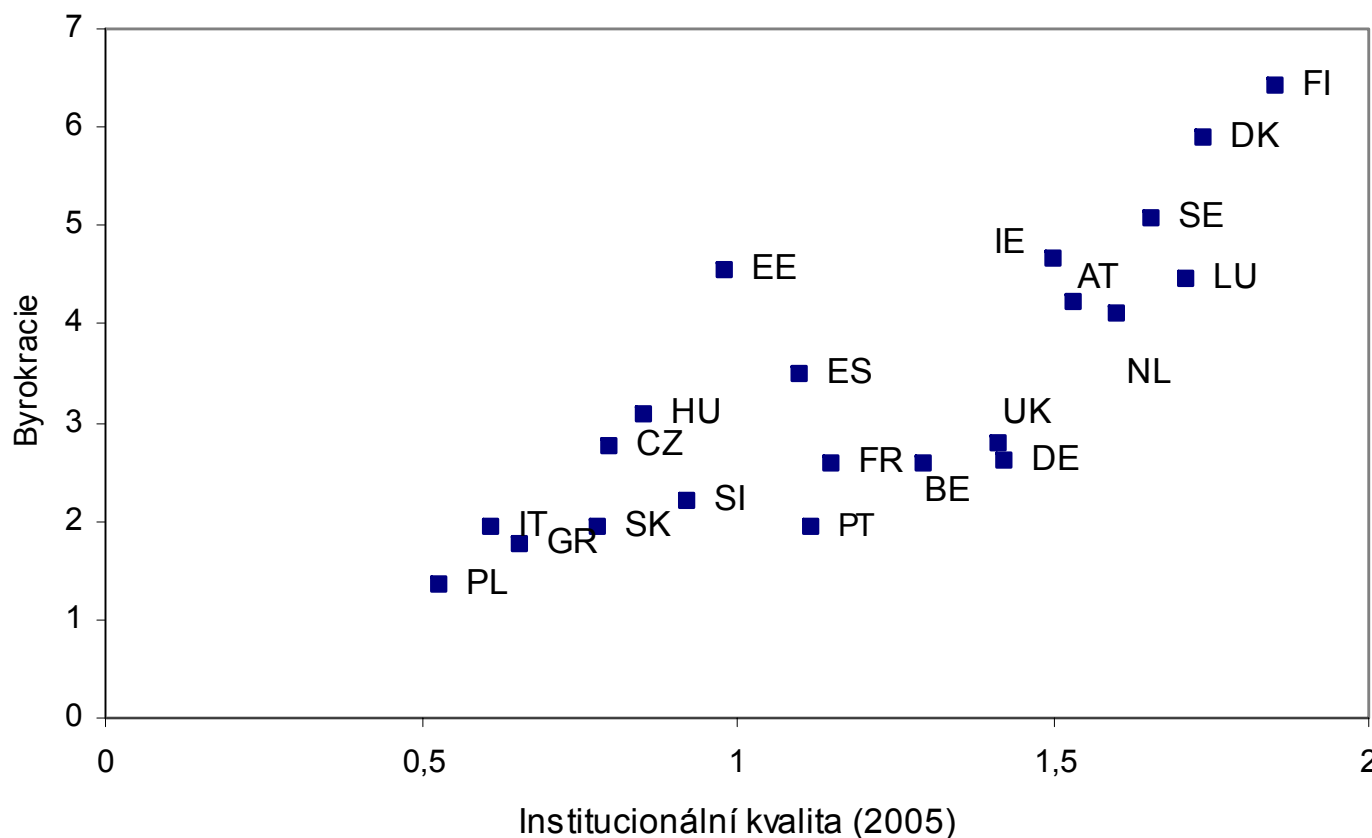

Nepolitičnost a kolegiálnost

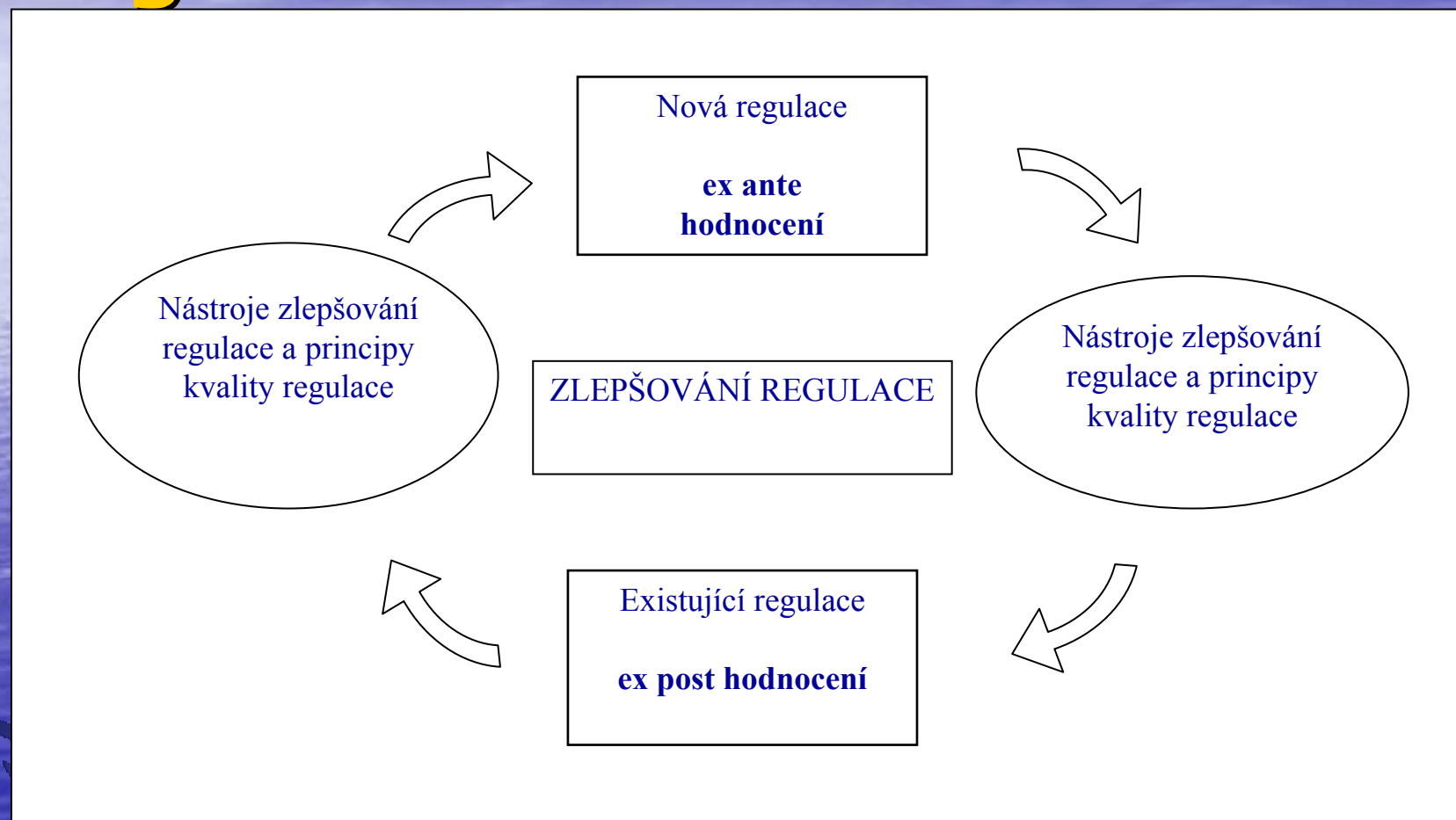
**Konzistence a předvídatelnost interpretací
úředníků ovlivňujících firmy (2005)**

Vztah byrokracie a institucionální kvality

Ex ante a ex post zlepšování regulace

Co je to zlepšování regulace?

Hodnocení dopadu regulace – RIA

Regulatory Impact Assessment

- **Soustava metod směřujících k systematickému hodnocení negativních a pozitivních dopadů navrhované či existující regulace**
- **Definice problému a cíle řešení, navržení variant řešení, vyhodnocení nákladů a přínosů, přijetí nejvhodnější varianty**
- **Vše probíhá při konzultacích se zainteresovanými subjekty**
- **Nejdůležitější není preciznost kalkulací, ale kladení otázek, porozumění praktickým důsledkům, přezkoumávání předpokladů, konzultace a diskuse se zainteresovanými stranami atd.**

...a to je všechno

Děkuji za pozornost

ZAK @ VSEM.CZ